

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUKSESSA 2019 ESILLE NOSTAMAT HUOMIOT KAUPUNGINHALLITUKSEN TOIMINTAA KOSKIEN

Strategisten tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunta näkee, että kaupunginhallituksen tulisi jatkossa edelleen terävöittää strategian toimeenpanoa ja toteutumista. Strategian tunnettuutta ja toimeenpanoa tulisi myös edelleen vahvistaa, jotta se ohjaisi aidosti kaupungin toimintaa.

Kaupunginhallitus on käynnistänyt strategian toimeenpanoon ja seurantaan liittyvät toimenpiteet. Kaupunginhallitus on 14.9.2020 § 201 pyytänyt toimialoilta lausuntoja strategisten tavoitteiden toteutumisesta. Vuoden 2021 talousarviossa tulee jokaisen toimialan esittää omat arvionsa toimialaa koskevista pitkän aikavälin strategisista tavoitteista ja niiden toteuttamisesta. Tavoitteissa tulee huomioida koronavirusepidemian aiheuttama äkillinen muutos, joka vaikuttaa strategisten tavoitteiden toteutumiseen.

Taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

Tarkastuslautakunnan mielestä hallituksen tulisi ryhtyä riittäviin toimenpiteisiin, joilla saadaan kaupungin talous tasapainoon lain edellyttämällä tavalla. Nykyinen suunnitelma ei anna kuntalainmukaista riittävän selvää ja uskottavaa kuvaa tappiontasaamismahdollisuuksista edes kaikkien positiivisemmalla vaihtoehtomallilla.

Kaupunginhallitus on etsinyt ja etsii edelleen aktiivisesti säästöjä, jolla Ylivieskan kaupungin talous voitaisiin saattaa tasapainoon. Kaupunginhallitus tulee edelleen toteuttamaan tuottavuusohjelman toimenpiteitä, jotka ovat sen toimivallassa. Säästöjä on haettu tuottavuusohjelman ulkopuoleltakin, ja Jokilaaksojen pelastuslaitosta lukuun ottamatta koko henkilöstö on lomautettu kahden viikon ajaksi vuonna 2020.

Henkilöstö

Tarkastuslautakunta on huolissaan henkilöstökulujen kokonaismenojen suuresta kasvusta.

Henkilöstömenot ovat kasvaneet vuodesta 2015 saakka. Menojen kasvu on johtunut henkilöstön määrän kasvusta. Vuonna 2019 henkilöstön määrä kääntyi kuitenkin laskuun, vaikka kilpailukyky sopimuksen lakkaamisen vuoksi henkilöstömenot edelleen kasvoivatkin. Vuonna 2020 henkilöstömenojen kasvua saataneen hidastettua lomautusten avulla. Vuonna 2021 kasvua on mahdollista hillitä uusien virka- ja työehtosopimusten kautta, sillä ne sallivat lomarahojen vaihtamisen vapaaksi aikaista joustavammalla tavalla.

Sairauspoissaolot

Tarkastuslautakunta esittää huolensa sairauspoissaolojen suureen nousuun, mutta erityisesti työterveyshuollon toimivuuteen mm. varhaisen tuen / puuttumisen malliin ja kustannuksiin liittyen. Olisiko työterveyshuollon sopimuksen kohdalla tarkistamisen tarvetta tai omistajaohjauksen terävöittämisellä vaikutusta?

Työterveyshuollon kanssa tehtävä yhteistyö ei ole toimi parhaalla mahdollisella tavalla. Yhteistyössä on katvealue erityisesti varhaisen tuen mallin ja sen toimeenpanon kohdalla, sillä tietoa varhaisen tuen tarpeesta ei synny automaattisesti, jolloin vaarana on, että varhainen tuki jää saamatta. Työterveyshuolto uusii tietojärjestelmänsä syksyn 2020 aikana. Järjestelmän käyttöönoton jälkeen varhaisen tuen mallin toimivuuden ja tiedonkulun parantaminen työterveyshuollon ja Ylivieskan kaupungin välillä ovat tärkeimmät yhteistyön kehittämisprioriteetit työterveyshuollon kanssa.

Peruspalvelukuntayhtymä Kallion kanssa on käyty keskustelua työterveyshuollon kustannuksista. Neuvotteluissa ei ole kuitenkaan saavutettu yhteistä näkemystä siitä, miten kustannuksia voitaisiin hillitä muutoin kuin työterveyshuollon tekemiä suoritteita vähentämällä.

Kuntalaisten osallistaminen

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että valtuustolle tuotaisiin tiedoksi kaikki valtuutettujen tekemät aloitteet sekä kuntalaisaloitteet ja niiden johdosta tehdyt toimenpiteet vuosittain maaliskuun loppuun mennessä.

Hallintosäännön 130 §:n mukaan valtuustoaloitteet lähetetään kaupunginhallituksen käsiteltäväksi, ja kaupunginhallituksen on vuosittain ennen maaliskuun loppua toimitettava valtuustolle luettelo valtuutettujen tekemistä aloitteista, joita ei edellisen vuoden loppuun mennessä ole käsitelty loppuun.

Hallintosäännön 158 §:n mukaan kaupunginhallituksen on vuosittain maaliskuun loppuun mennessä esitettävä valtuustolle luettelo sen toimivaltaan kuuluvista aloitteista ja niiden perusteella suoritetuista toimenpiteistä. Valtuusto voi samalla päättää, mitkä aloitteista on käsitelty loppuun.

Vaikka yllä mainituista pykälistä ei johdu, että kaikki valtuutettujen ja kuntalaisten tekemät aloitteet tuotaisiin valtuustolle tiedoksi, tällaiselle menettelylle ei toisaalta ole estettäkään ja sen käyttöönotto olisi perusteltua lähidemokratian ja avoimuuden näkökulmasta.

Vanhus- ja vammaisneuvostot sekä nuorisovaltuusto

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että vammais- ja vanhusneuvostojen sekä nuorisovaltuustojen pöytäkirjat sekä toimintakertomukset tulisi laittaa julkisesti nähtäville.

Tarkastuslautakunta pyytää kaupunginhallitusta kiinnittämään huomiota toiminnan raportointiin esim. toimintakertomuksen muodossa.

Neuvostojen ja nuorisovaltuuston esityslistat ja pöytäkirjat ovat julkisia asiakirjoja, ja hallinnon avoimuuden vaatimuksen vuoksi niiden tulisi olla julkisesti saatavilla. Keskushallinto alkaa valmistelevaan esityslistojen ja pöytäkirjojen saattamista julkisesti saataville.

Kaupunginhallitus ei kuitenkaan katso, että sillä olisi toimivalta määrätä neuvostoja tai nuorisovaltuustoa laatimaan sisäistä toimintakertomusta, vaan asia kuuluu vaikuttamistoimielinten oman harkinnan ja työjärjestyksen piiriin.

Hyvinvointikertomus

Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota hyvinvointikertomuksen laadinnan tärkeyteen. Hyvinvointikertomuksen tulisi olla osa toiminnan ja talouden suunnittelua, joten tämän tekemiseen tulisi olla riittävät resurssit saada työ valmiiksi.

Hyvinvointikertomuksen laadinta on ollut ongelmallista, koska se koskee kaikkia toimialoja. Yhteisvalmistelu on ollut haastava prosessi, mistä syystä hyvinvointikertomusta ei ole saatu laadittua suunnitellussa aikataulussa. Valtuuston päätettyä hyvinvointilautakunnan ja hyvinvoinnin toimialan perustamisesta on kuitenkin odotettavissa, että hyvinvointikertomuksen laatiminen tehostuu vuoden 2021 aikana. Hyvinvointikertomuksen merkitys tulee entisestään korostumaan lähivuosien aikana, ja hyvinvoinnin toimialan perustaminen tulee edistämään hyvinvointiin liittyvien asioiden valmistelua ja käsittelyä.

Peruspalvelukuntayhtymä Kallio

Tarkastuslautakunnan huomiona on, ettei toimintakertomuksessa ole esitetty arvioita toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta Ylivieskan kaupungin näkökulmasta.

Tarkastuslautakunta katsoo, että Peruspalvelukuntayhtymä Kallion esittämät budjetit ja niiden "pitävyys" ovat erittäin merkityksellisiä ja elintärkeitä koko kaupungin taloudelle.

Kaupunginhallitus tai Ylivieskan kaupunki muutoinkaan ei voi vaikuttaa siihen, mitä Peruspalvelukuntayhtymä Kallio raportoi toimintakertomuksessaan. Kaupunginhallitus kuitenkin yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen, että toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen olisi tärkeää nostaa esiin Kallion toimintakertomuksessa. Kaupunginhallitus nostaa asian esiin Kallion kanssa käytävien neuvotteluiden yhteydessä, jotta toiminnalliset tavoitteet saataisiin vastaisuudessa julkisiksi ja läpinäkyviksi.

Peruspalvelukuntayhtymä Kallio muodostaa merkittävimmät yksittäiset menoerät Ylivieskan kaupungissa. Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan

näkemykseen, että Kallion budjetti on erittäin merkityksellinen ja elintärkeä Ylivieskan taloudelle.

Konsernivalvonta ja riskienhallinta

Tarkastuslautakunta pyytää jatkossa esittämään tarkemmalla tasolla konsernivalvonnan toimenpiteet ja arviot koko konsernin kehityksen vaikutuksista kuntatalouteen. Toimintakertomuksesta tulisi ilmetä myös tiedot siitä, miten edustajien ohjeistus toimii ja miten edustajien osaamista ja vaikuttamista konserneissa valvotaan ja seurataan.

Tarkastuslautakunta näkee tärkeänä, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje sisältää myös ohjeet konserninäkökulmasta.

Konsernivalvonnan rooli on korostunut viime vuosina. Siihen liittyvään raportointiin ja kehittämiseen on kiinnitettävä huomiota.

YTEK Oy

Tarkastuslautakunnan mielestä voitaisiin aloittaa taustakeskusteluja Oy-mallin / oma organisaatio-mallin eduista ja haitoista elinkeinojen kehittämisessä.

Kaupunginhallitus on arvioinut osakeyhtiömallin ja oman tuotannon mallin etuja ja haittoja vuoden 2020 aikana. Osakeyhtiömallin haitoiksi on tunnistettu ongelmat hankintalain sidosyksikköasemaan vaikuttavissa yksityiskohdissa ja puutteellisessa tiedonkulussa. Oman tuotannon mallissa ongelmana on niiden prosessien hidastuminen, jotka eivät aikaisemmin ole edellyttäneet kunnallista päätöksentekomenettelyä. Suurelta osin elinkeinokehittäminen vaatii esimerkiksi kaavoitustoimenpiteitä, joita on helpompi koordinoita ja kartoittaa, kun elinkeinopalvelut ja kaavoitus ovat molemmat osa kaupungin organisaatiota. Myös elinkeinopalvelujen läpinäkyvyys paranee, kun palvelut tarjotaan suoraan kunnan alaisuudessa.

Valtuusto on kaupunginhallituksen esityksestä päättänyt kokouksessaan 7.9.2020 § 37, että YTEK Oy:n elinkeinopalvelutoiminta siirretään kaupungin alaisuuteen.

Tarkastuslautakunta	§ 76	26.05.2020
Kaupunginvaltuusto	§ 20	08.06.2020
Kirjasto- ja kulttuurilautakunta	§ 42	18.08.2020

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden arviointikertomus vuodelta 2019

267/1.05/2020

Tarkastuslautakunta 26.05.2020 § 76

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan yhtenä tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

PUHEENJOHTAJAN EHDOTUS:

Tarkastuslautakunta viimeistelee ja allekirjoittaa arviointikertomuksen ja päättää antaa arviointikertomuksen vuodelta 2019 valtuustolle käsiteltäväksi.

TARKASTUSLAUTAKUNTA:

Puheenjohtajan ehdotus hyväksyttiin.

Marko Paasovaara poistui kokouksesta klo 13.00. Auli Mustikkamaa toimi pöytäkirjanpitäjänä klo 13.00-14:30 välisen ajan.

Klo 13.00 alkaen pidettiin arviointikertomuksen luovutustilaisuus, jossa arviointikertomus esitettiin johtaville viranhaltijoille ja kunnanhallituksen puheenjohtajalle.

Kaupunginvaltuusto 08.06.2020 § 20

Arviointikertomus vuodelta 2019 on liitteenä nro 13/2020.

TARKASTUSLAUTAKUNTA: Tarkastuslautakunta esittää arviointikertomuksen vuodelta 2019 valtuustolle käsiteltäväksi.

KAUPUNGINVALTUUSTO: Käsitteli tarkastuslautakunnan antaman arviointikertomuksen vuodelta 2019 ja saattaa sen kaupunginhallitukselle sekä lauta- ja johtokunnille toimenpiteitä varten.

Arviointikertomuksen esitteli tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Auli Mustikkamaa.

Tarkastuslautakunta	§ 76	26.05.2020
Kaupunginvaltuusto	§ 20	08.06.2020
Kirjasto- ja kulttuurilautakunta	§ 42	18.08.2020

Kaupunginvaltuusto 08.06.2020 § 20

Arviointikertomus vuodelta 2019 on liitteenä nro 13/2020.

TARKASTUSLAUTAKUNTA: Tarkastuslautakunta esittää arviointikertomuksen vuodelta 2019 valtuustolle käsiteltäväksi.

KAUPUNGINVALTUUSTO: Käsitteli tarkastuslautakunnan antaman arviointikertomuksen vuodelta 2019 ja saattaa sen kaupunginhallitukselle sekä lauta- ja johtokunnille toimenpiteitä varten.

Arviointikertomuksen esitteli tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Auli Mustikkamaa.

Kirjasto- ja kulttuurilautakunta 18.08.2020 § 42

Valmistelija Katriina Leppänen, p. 044 429 4354

Tarkastuslautakunnan kokoamassa arviointikertomuksessa vuodelta 2019 todetaan kulttuuripalveluista seuraavaa:

"Ylivieskan kulttuuripalvelut ja erityisesti Akustiikan toiminta on Ylivieskan yksi suurimmista, ellei suurin kaupunki-imagon ja Ylivieskan tunnettuuden rakentaja niin maakunnallisesti kuin valtakunnallisestikin ajatellen. Kulttuuripalvelujen tuotantoa on tarjolla laidasta laitaan koko perheen ilmaisista tapahtumista aina valtakunnan kärki-artisteihin. Kulttuuripalvelujen suurin satsaus vuonna 2019 Sun Pampas pääsi tavoitteeseensa eli tapahtuma kattoi kustannuksensa.

Kulttuuripalveluissa on aloitettu jo tuottavuusohjelman toimet, jotka eivät ehtineet vaikuttaa vielä 2019 tulokseen, vaan ne konkretisoituivat myöhemmin. Esimerkkeinä säästötoimenpiteistä ovat keskittyminen omasta tuotannosta tilojen vuokraukseen, lipunmyynnin aukioloaikojen supistaminen sekä työvuorojen järjesteleminen, joka puolestaan johtaa henkilöstökuluissa säästämiseen.

Tarkastuslautakunnan mielestä kulttuuripalvelut tuotetaan varsin tehokkaasti monialaosaavan henkilökunnan ansiosta. Huomioitavaa on myös Akustiikan omakatteisuus, joka on ilman tilojen pääomavuokraa 52%. Vuosina 2017 – 2018 omakatteisuus on ollut 46%."

Valmistelija Tuulevi Borén, puh. 044 429 4278

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksessaan vuodelta 2019 kirjastopalveluista seuraavaa:

"Kirjastopalvelu on lakisääteinen peruspalvelu, jonka tulee antaa lain määrittämät palvelut kuntalaisille. Ylivieskassa palveluverkkoon kuuluvat pääkirjasto, kirjastoauto, hakeutuva toiminta sekä verkkopalve-

Tarkastuslautakunta	§ 76	26.05.2020
Kaupunginvaltuusto	§ 20	08.06.2020
Kirjasto- ja kulttuurilautakunta	§ 42	18.08.2020

lut.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin. Pääkirjaston kävijät lisääntyivät 3615 kävijällä. Kokonaislainaus lisääntyi 0,9 %, kirjastoauton lainausmäärä säilyi entisellään. Vuoden 2019 aikana mm. uudistettiin tiloja ja kalusteita. Lisäksi kirjastolla oli sekä omia että yhteistyössä järjestettyjä tapahtumia ja hankkeita.

Kirjastoauto palvelee arkisin päiväreiteillä kouluja ja päiväkoteja sekä iltareiteillä sivukylillä asuvia. Kouluja on palvelun piirissä 9, päiväkoteja tai ryhmäperhepäiväkoteja 13. Lisäksi pysäkkejä on muiden palvelulaitosten lähellä. Pysäkkejä oli vuonna 2019 yhteensä 64. Kirjastoauton käyttö oli 23,4 % Ylivieskan kaupunginkirjaston vuoden lainoista.

Kirjastoauto on tehokas väline lasten ja nuorten lukemisen edistämiseen, sillä auton lainoista 78 % oli vuonna 2019 lasten- ja nuorten kirjallisuutta. Jos kirjastoautoa ei olisi, kaikilta kouluilta ei olisi mahdollisuutta käyttää kirjaston palveluita. Kirjastoauto ehkäisee syrjäytymistä ja tasapuolistaa palvelutarjontaa viemällä palveluja myös niille, jotka asuvat kaukana keskustasta tai joille liikkuminen kotoa kirjastoon ei onnistu.

Tarinatoukka on otettu käyttöön 2004. Vaikka sen kunto on vielä hyvä, ikä tuo riskejä toimintaan ja auton uusiminen tulee ajankohtaiseksi muutaman vuoden sisällä. Vuonna 2019 aloitettiin AVI:n rahoituksella Ylivieskan kirjastoauton toiminnan kehittäminen Tarinatoukka tehokäyttöön –hanke, jonka avulla mietitään auton toimintojen monipuolistamista ja palvelutarjonnan laajentamista.

Tarkastuslautakunta näkee tärkeänä kirjastoautopalveluiden jatkamisen kuntalaisten perusoikeutena sekä yhdenvertaisuuden ja lain edellyttämien palvelujen turvaajana."

KULTTUURIJOHTAJA: Arviointikertomus kirjasto- ja kulttuuripalveluiden toiminnasta vuodelta 2019 merkitään tiedoksi.

PÄÄTÖS: Arviointikertomus kirjasto- ja kulttuuripalveluiden toiminnasta vuodelta 2019 merkittiin tiedoksi.

Tarkastuslautakunta	§ 76	26.05.2020
Kaupunginvaltuusto	§ 20	08.06.2020
Liikuntalautakunta	§ 40	12.08.2020

Arviointikertomus vuodelta 2019

267/1.05/2020

Tarkastuslautakunta 26.05.2020 § 76

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan yhtenä tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

PUHEENJOHTAJAN EHDOTUS:

Tarkastuslautakunta viimeistelee ja allekirjoittaa arviointikertomuksen ja päättää antaa arviointikertomuksen vuodelta 2019 valtuustolle käsiteltäväksi.

TARKASTUSLAUTAKUNTA:

Puheenjohtajan ehdotus hyväksyttiin.

Marko Paasovaara poistui kokouksesta klo 13.00. Auli Mustikkamaa toimi pöytäkirjanpitäjänä klo 13.00-14:30 välisen ajan.

Klo 13.00 alkaen pidettiin arviointikertomuksen luovutustilaisuus, jossa arviointikertomus esitettiin johtaville viranhaltijoille ja kunnanhallituksen puheenjohtajalle.

Kaupunginvaltuusto 08.06.2020 § 20

Arviointikertomus vuodelta 2019 on liitteenä nro 13/2020.

TARKASTUSLAUTAKUNTA: Tarkastuslautakunta esittää arviointikertomuksen vuodelta 2019 valtuustolle käsiteltäväksi.

KAUPUNGINVALTUUSTO: Käsitteli tarkastuslautakunnan antaman arviointikertomuksen vuodelta 2019 ja saattaa sen kaupunginhallitukselle sekä lauta- ja johtokunnille toimenpiteitä varten.

Arviointikertomuksen esitteli tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Auli Mustikkamaa.

Tarkastuslautakunta	§ 76	26.05.2020
Kaupunginvaltuusto	§ 20	08.06.2020
Liikuntalautakunta	§ 40	12.08.2020

Liikuntalautakunta 12.08.2020 § 40

Tarkastuslautakunta ei ole kirjannut arviointikertomukseensa huomioita ja suosituksia liikuntapalveluille.

Toiminnallisten tarvoitteiden toteutumisen arvioinnissa (9.2.4. Liikuntatoimi) tarkastuslautakunta toteaa, että tilojen käytön tehostaminen on merkittävää kokonaiskustannuksissa. Tilojen käyttöasteen nostaminen on haastavaa, koska osa lajeista aloittaa sisäharjoittelukautensa myöhään, osan vakiovuorolaisista kausi on suhteellisen lyhyt ja myös säillä on vaikutusta kauden pituuteen syksyisin ja keväisin.

Tarkastuslautakunta toteaa myös, että yhteistyötä Peruspalvelukuntayhtymä Kallion kanssa on ollut vähän. Liikuntapalvelut on kuitenkin aloittanut syksyllä 2019 moniammatillisen yhteistyön Kallion kanssa liikuntaneuvonnan palveluketjun kehittämiseksi. Keväällä 2020 yhteistyö keskeytyi koronapandemian takia, mutta sitä on tarkoitus jatkaa aktiivisesti syksyllä 2020.

VT. LIIKUNTAJOHTAJA: Liikuntalautakunta merkitsee tiedoksi em. huomiot ja lähettää ne tiedoksi tarkastuslautakunnalle.

LIIKUNTALAUTAKUNTA: Hyväksyttiin.

16.9.2020

**Sivistystoimen vastauksia tarkastuslautakunnalle vuoden 2019
arviointikertomuksen havainnoista***Sisäinen valvonta ja riskienhallinta*

Yleissivistävän koulutuspalveluiden osalta on tehty omana työnä selvitys sisäisen valvontaa ja riskienhallintaa liittyen, jossa on mm. arvoitu koulutuspalveluihin liittyviä riskejä.

Työhyvinvointi

Työhyvinvoinnin kehittäminen koostuu lukuisista toimista, selvityksistä aina päivittäiseen johtamiseen saakka. Työhyvinvointi liittyen on tehty KEVA:n henkilöstökysely, jonka tulokset ovat julkaistu ja käsitelty mm henkilöstö- ja esimiespalavereissa. Kaupungin tilinpäätöksen henkilöstökertomuksessa ovat keskeiset henkilöstä kuvaavat tunnusluvut ja tilannekuva.

Henkilöstön työhyvinvointiin liittyen kaupunki panostaa merkittäväällä tavalla TYKY-toimintaan. TYKY- ohjelmaan on kirjattu koko kaupungin yhteiset linjaukset ja toimet, jonka on valmisteltu keskushallinnossa. Koko kaupungin yhteiset linjaukset työhyvinvoinnin kehittämiseksi ja toimenpiteet varmistavat henkilöstön tasapuolisen kohtelun eri toimialoilla ja yksiköissä. Päävastuu toiminnan kehittämisestä on henkilöstöpalveluilla.

Toimialoilla ei ole ollut määrärahoja käynnistää syvällisiä henkilöstön kehittämisprosesseja. Toimialat huolehtivat henkilöstön VESO- ja muusta koulutuksesta valtuuston hyväksymien määrärahojen puitteissa. Lisäksi henkilöstölle on järjestetty tarvittaessa mahdollisuus työnohjaukseen.

Yleissivistävä koulutuspalvelut

Haasteena on useiden vuosien ajan jatkunut kaupungin myönteinen kehitys, joka näkyy opetuspalveluiden kysynnän kasvuna oppilasmäärien kasvaessa. Vuosina 2009 – 2020 oppilasmäärä on kasvanut 390 oppilaalla ja keskimääräinen oppilasmäärän muutos on ollut + 33 oppilasta vuodessa (syksyn tilastopäivän tieto). Oppilasmäärien kasvu heijastuu väistämättä kustannuksiin. Kaupungin talousarvioissa ei ole riittävästi tunnistettu kasvun ja muuttuvan toimintaympäristö vaikutuksia yleissivistävän koulutuksen resursointiin.

Opettajien virkojen määrän lisääntymiseen on vaikuttanut erityisesti sekä 2018 että 2019 vuosina pitemmällä ajalla kumuloitunut oppilasmäärän kasvu yhteensä yhdeksän opettajan verran ja kahden määräaikaisen opettajan lisäys on tullut valtion erityisavustuksella rahoittaman hanketyön kautta. Määräaikaisia tuntiopettajuuksia on perusopetuksessa perustettu toistaiseksi täytettäviksi viroiksi. Uusia opetusryhmiä on molempina vuosina tullut neljä eli yhteensä kahdeksan. Lisäksi yläkoulun aineopetuksen tuntiopettajuuksia on lisätty.

Talousarviota laadittaessa arvoitu oppilasmäärä on useana syksynä ollut arvoitua suurempi. Oppilasmäärän kasvu aiheuttaa opetukseen lisäkustannuksia, jos esimerkiksi suunnitellut luokkakoot kasvavat merkittävästi ja pakottavat esimerkiksi opetuksen lisäresursointiin, eikä oppilaita kyetä sijoittamaan olemassa oleviin ryhmiin. Lisäksi oppilaskohtaiset kulut (esim. kirjallisuus-, tarvike- työaine- ja ruokailukulut) nousevat oppilasmäärien kasvaessa. Tämä näkyy myös ruoka- ja siivouspalveluiden sekä kiinteistöpalveluiden määrärahan ylityksinä. Oppilasmäärän kasvaessa myös erityisen tuen, oppilashuollon ja iltapäivätoiminnan palveluiden kysyntä ja kustannukset kasvavat. Oppilashuollon palveluiden eli pääosin koulunkäynnin ohjaajien tarve on lisääntynyt vuosi vuodelta. Tämä nostaa oppilashuollon kustannuksia. Lähtökohtaisesti oppilaalla on oikeus riittäviin opetuksen tukitoimiin. Budjetoinnin vaiheessa on yritetty pärjätä pienemmällä henkilöstömäärällä, mutta toteuttaminen on ollut äärimmäisen haastavaa.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt lukion toiminnan osalta erityistä huomiota kaksoistutkimahdollisuuksien edellytysten kehittämiseen, jotka lisäisivät kiinnostusta ja imagoa. Kaksois- eli yhdistelmätutkintojen edellytysten kehittäminen on toisen asteen toimijoiden yhteinen kehittämistehtävä. Lukion opetussuunnitelman uudistus ja lukiolainsäädäntö edellyttävät jatkossa entistä vahvemmin lukion ja korkeakouluasteen yhteistyön syventämistä niin, että lukiossa on kyettävä suorittamaan korkeakoulussa hyväksi luettavia opintoja.

Varhaiskasvatuspalvelut

Lapsimäärä:

Kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa, ryhmäperhepäivähoidossa ja perhepäivähoidossa lapsia väheni talousarvioon verrattuna 41 lapsella. Tämä johtuu siitä, että vuorotellen samaa hoitopaikkaa käyttävien lasten määrä jäi arvoitua pienemmäksi. Lisäksi Keskisen päiväkodin lapsimäärä ja siellä tarvittava henkilöstömäärä erityisesti vuoden lopussa oli arvoitua pienempi. Tilinpäätökseen 2018 verrattuna em. lapsimäärä nousi 18 lapsella.

Henkilöstömäärä:

Varhaiskasvatuksen opettajien tehtäviä on täytetty syksyllä 2019 seuraavasti: Hakalahden vuorohoitopäiväkoti (4), Keskisen päiväkotiiin (1), leikkikerhotoimintaan (1), ja Katajan koulun esioppilaiden iltapäivähoitoryhmä (1).

Varhaiskasvatuksen lastenhoitajien tehtäviä on täytetty syksyllä 2019 seuraavasti: Hakalahden vuorohoitopäiväkoti (2), Joukahaisen päiväkotii (1), Huvikummun päiväkotii (1) ja Simonpuiston päiväkotii (1).

Osa näistä tehtävistä on täytetty pois jääneen tai määräaikaisesti palkatun henkilöstön tilalle. Vuoden 2019 henkilöstötilinpäätöksessä on huomioitu palvelussuhteiden määrä, joka sisältää erilaisilla vapailta olevat henkilöt. Saadun tiedon mukaan vuo-

sien 2019 ja 2018 osalta henkilöstömäärän laskentatapa on ollut erilainen. Henkilöstömäärät eivät ole muuttuneet sillä tavalla kuin tilinpäätösten erot antavat ymmärtää. Tästä johtuen lisäys ei tarkoita sitä, että varhaiskasvatukseen on rekrytoitu lisää 13 vakinaista henkilöä vuonna 2019.

Huoltajille ja lapsille tehdyn ArviD-kyselyn tulokset

Huoltajille ja lapsille on tehty ArviD-kyselyt kunnallisissa ja yksityisissä varhaiskasvatuspalveluissa (perhepäivähoito ja päiväkodit). Molempien kyselyjen koonnit ovat nähtävissä kaupungin [www-sivuilla](http://www.sivuilla) Ajankohtaista- osiossa (julkaistu 26.5.2020). Kyselyiden tulokset olivat erittäin hyviä. Yksikkökohtaisten tulosten käsittelyä on aloitettu siten, että esille nostetaan toiminnan vahvuudet ja mahdolliset kehittämiskohteet. Lisäksi varhaiskasvatuspalveluissa laaditaan tulosten pohjalta kehittämissuunnitelma.

Yleistä taloudesta

Koulutuspalveluiden talousarviota on jouduttu sopeuttamaan koko kaupungin talousarvion raameihin talousarvion laadinnan lopussa ja ottaen huomioon mihin kaupungin talouden liikkumavara riittää. Tämän takia on otettu tunnistettua riskiä talousarvion laadinnassa. Talousarvio on tehty hyväksyttyyn raamiin yhteisesti sopien. Useita vuosia jatkunut kaupungin tiukka taloustilanne ei ole mahdollistanut alibudjetoinnin oikaisua keralla, tähän tarvitaan useamman vuoden aikajakso. Lisäksi väistötilojen aiheuttamat lisäkustannukset heijastuvat sisäisten vuokrien ja siivouksen kustannuksiin sekä opetuksen järjestämisen lisäkustannuksiin, kun koulujen kiinteistöt eivät ole olleet riittävän hyvässä kunnossa. Kiinteistöjen osalta vuonna 2019 tuli uutena kustannuseränä sisäisten vuokrien pääomakustannukset. Sisäiset vuokrat nousivat TP 2018 -> 2019 yhteensä 2.003.300 euroa.

Suurimmat haasteet ovat palkkamäärärahojen riittämättömyys erityisesti sijaisten ja tilapäisten työntekijöiden osalta. Palkkojen jaksotuksiin ei ole saatu budjettiin määrärahavarausta. Suurimpia paineita oli opetuksen, oppilashuollon ja iltapäivätoiminnan palkkakustannusten osalla. Tilinpäätöksen 2018 palkkasumma oli -13.702.041 € ja vuoden 2019 talousarvion palkat olivat -13.887.470 €, joten muutos oli vain -185.430 euroa, joka tarkoittaa 1.35 % muutosta. Tulojen osalta talousarvio toteutui hyvin, sillä tulot olivat 483 705 euroa budjetoitua suuremmat. Tulojen ylitys selittyy mm. hanketoiminnan budjetoinnin varovaisuudella, tehokkaalla lastensuojelulain perustella tehtävällä laskutuksella. Lisäksi iltapäivätoiminnan maksuja kertyi ennakoitua enemmän ja hanketoiminnan tuottoja kertyi myös ennakoitua enemmän.

Koulutuspalvelut eivät vastaa koulujen kiinteistö-, siivous- tai ruokapalveluista ja tilojen ylläpidosta sekä tarkoituksenmukaisten tilojen järjestämisestä. Nämä toiminnot ovat tilapalveluiden vastuulla. Opetuksen arjessa useat väistötilat ovat haasteena, samoin lisäkustannukset jotka rasittavat koulutuspalveluiden budjettia. Tilapalvelut ovat keskeisessä roolissa yhdessä ympäristöterveydenhuollon, työterveys-huollon ja työsuojeluorganisaatioiden kanssa ratkaistaessa kiinteistöjen mahdollisia sisäilmaongelmia.

Lukion vetovoimaisuus on noussut ja opiskelijamäärä on kasvanut syksyn 2014 pohjaluvusta 233 vuoteen 2019 lähes 300 opiskelijaan. Lukion opiskelijamäärän kasvun voi ennustaa jatkuvan, koska lähivuosina perusopetuksen päättävät ikäluokat ovat aiempia ikäluokkia suurempia.

Sivistystoimen investointien toteutuivat suunnitelman mukaisesti ja määrärahaa jäi tarkan priorisoinnin ansioista myös käyttämättä.

Nuorisotoimen osalta ei ole erityismainintoja.

Tarkastuslautakunnan tekemät yleiset havainnot pyritään huomioimaan sivistyspalveluiden toiminnassa sekä sen kehittämisessä.

Liite 1. Yleissivistävän koulutuksen oppilasmäärien kehitystä kuvaavat taulukot

Lisätietoja Sivistysjohtaja Kai Perttu, puh. 044 4294 314, talouspäällikkö Tuomo Kallio, puh. 044 4294 315, etunimi.sukunimi@ylivieska.fi

Oppilasmäärien kehitys 2008 – 2020

Perusopetuksen oppilasmäärän kehitys 2008 - 2020

1000 oppilasta

2008

2009

2010

2011

2012

2013

2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020

1 761 1 792 1 794 1 820 1 865 1 878 1 896 1 951 1 994 2 043 2 087 2 130 2 152

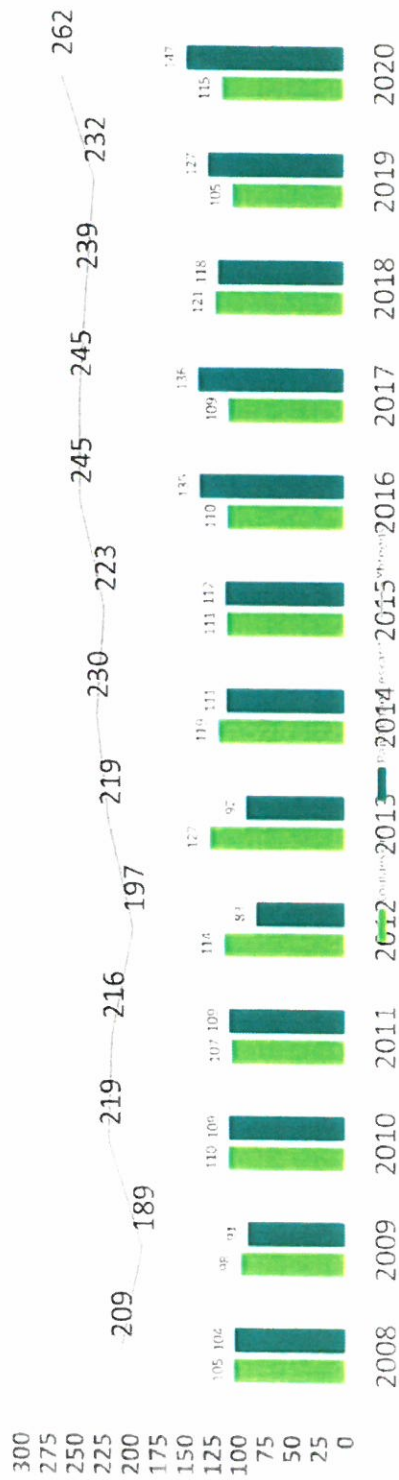
20.9.2019 Syksy ennakko

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Muutos Ka	Muutos
Perusopetus yht	1 761	1 792	1 794	1 820	1 865	1 878	1 896	1 951	1 994	2 043	2 087	2 130	2 152	2009 - 2020	lk m yht
Muutos ed. vuosi		31	2	26	45	13	18	55	43	49	44	43	22	33	391

Esikouluikäisten määrän kehitys 2008 – 2020

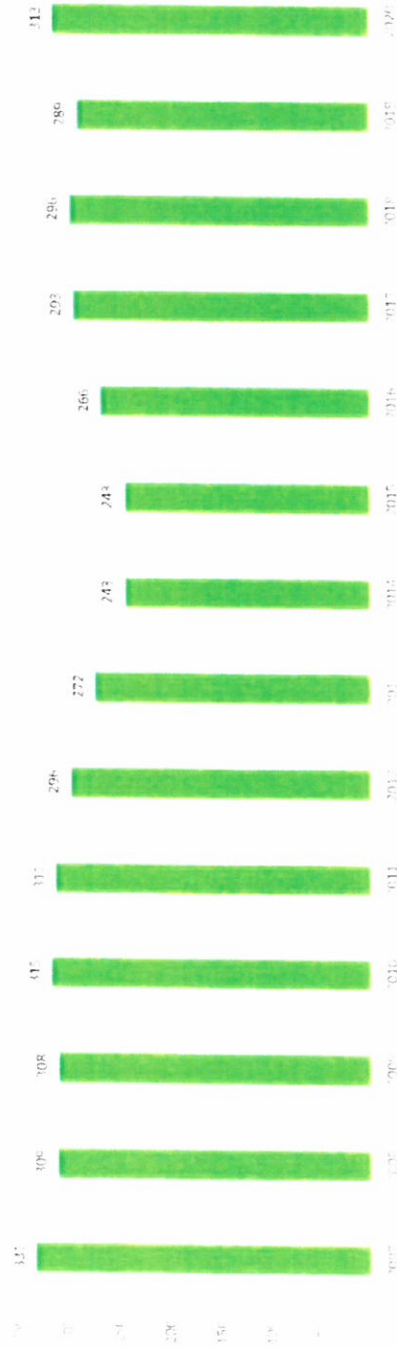
Esikouluikäisten määrät 2008 - 2019

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kouluikäiset	105	98	110	107	114	127	119	111	110	109	121	105	115
Päiväkotien esikouluikäiset	104	91	109	109	83	92	111	112	135	136	118	127	147
Yhteensä	209	189	219	216	197	219	230	223	245	245	239	232	262

Lukion opiskelijamäärän kehitys 2007 – 2020

Lukion opiskelijamäärä 2007–2020

Tarkastuslautakunta	§ 76	26.05.2020
Kaupunginvaltuusto	§ 20	08.06.2020
Teknisten palveluiden lautakunta	§ 69	16.09.2020

Arviointikertomus vuodelta 2019

267/1.05/2020

Tarkastuslautakunta 26.05.2020 § 76

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan yhtenä tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

PUHEENJOHTAJAN EHDOTUS:

Tarkastuslautakunta viimeistelee ja allekirjoittaa arviointikertomuksen ja päättää antaa arviointikertomuksen vuodelta 2019 valtuustolle käsiteltäväksi.

TARKASTUSLAUTAKUNTA:

Puheenjohtajan ehdotus hyväksyttiin.

Marko Paasovaara poistui kokouksesta klo 13.00. Auli Mustikkamaa toimi pöytäkirjanpitäjänä klo 13.00-14:30 välisen ajan.

Klo 13.00 alkaen pidettiin arviointikertomuksen luovutustilaisuus, jossa arviointikertomus esitettiin johtaville viranhaltijoille ja kunnanhallituksen puheenjohtajalle.

Kaupunginvaltuusto 08.06.2020 § 20

Arviointikertomus vuodelta 2019 on liitteenä nro 13/2020.

TARKASTUSLAUTAKUNTA: Tarkastuslautakunta esittää arviointikertomuksen vuodelta 2019 valtuustolle käsiteltäväksi.

KAUPUNGINVALTUUSTO: Käsitteli tarkastuslautakunnan antaman arviointikertomuksen vuodelta 2019 ja saattaa sen kaupunginhallitukselle sekä lauta- ja johtokunnille toimenpiteitä varten.

Arviointikertomuksen esitteli tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Auli Mustikkamaa.

YLIVIESKAN KAUPUNKI

OTE PÖYTÄKIRJASTA

Tarkastuslautakunta	§ 76	26.05.2020
Kaupunginvaltuusto	§ 20	08.06.2020
Teknisten palveluiden lautakunta	§ 69	16.09.2020

Teknisten palveluiden lautakunta 16.09.2020 § 69

TEKNINEN JOHTAJA: Lautakunta merkitsee vuoden 2019 arviointikertomuksen tiedoksi.

TEKNISTEN PALVELUIDEN LAUTAKUNTA: Merkittiin tiedoksi.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2019

Ylivieskan Teknologia kylä YTEK Oy; YTEK:n hallituksen vastine

YTEK:n tehtävät ja merkitys:

Niin kuin arviointikertomuksessa painotetaan, YTEK:llä on suuri merkitys Ylivieskan kehittämisessä ja elinvoiman luomisessa. Siinä työssä on onnistuttu hyvin. On tosin huomattava, että yksin YTEK:n vastuulla ja hoidossa asiat eivät vain voi olla, vaan koko Ylivieskan kaupunki kaikissa eri hallintokunnissaan on aina omalta osaltaan vaikuttamassa Ylivieskan elinvoimaisuuteen ja siellä toimivien yritysten menestymiseen.

Samoin tulee arvioinnissa huomioida se, kuinka paljon elinkeinoelämän tukemisen eri osa-alueisiin on mahdollista Ylivieskan kaupungissa panostaa niin rahallisesti kuin hlö-resurssein.

Tavoitteet ja mittarit:

YTEK:n tavoitteet ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti. Asiakastyytyväisyyteen asetetut tavoitteet määriteltiin YTEK:n strategian laadinnan yhteydessä ja ne asetettiin strategiakaudelle 2020-2023. Asiakastyytyväisyyteen liittyy niin monta osatekijää, että tavoitteiden saavuttaminen vaatii paljon aikaa ja työtä sekä hyvää yhteispeliä kaupungin organisaation kanssa. Suomen Yrittäjät tekivät koko Suomen kattavan yrittäjäbarometrin keväällä v. 2020, jossa Ylivieska oli Keski-Pohjanmaan maakunnan alueella sijalla kolme; merkittävä parannus edelliseen mittaukseen.

Asiakaskontaktointien mittaamiseen päästiin loppuvuodesta 2019. Tämä johtui viivytyksestä YTEK:n asiakashallintajärjestelmän käyttöönotossa. Tavoitteet tosiaan on asetettu jo vuonna 2019 ja niiden uskotaan toteutuvan nyt v. 2020. Tavoitteet ovat asetettu korkealle ja tavoitetasosta tulee pysyvä taso vuosiksi eteenpäin.

Hankesalkun koko jäi vähän alle tavoitteen. Tosin vuoden lopulla 2019 meillä oli jo tiedossa Akkuhankkeen hyväksyminen Pohjois-Pohjanmaan liitossa eli teoriassa tavoite täyttyi. Näillä hlö-resurseilla se on hyvä saavutus.

YTEK:n hallituksen kokoonpano ja yrittäjien edustus:

Tarkastuslautakunnan ehdotus hallituksen täydentäminen yrittäjien edustuksella on hyvä. Jo periaatteessa asiakkaan huomioiminen paremmin hallitustyöskentelyssä ja isojen päätösten valmistelussa on perusteltua. Tämä on jo YTEK:ssä huomioitu eli tällä hetkellä hallituksessa on yritysmaailman edustajana Asko Männistö sekä paikallisessa yrittäjäyhdistyksen hallituksessa on YTEK:n toimitusjohtaja Sampo Siik.

Vastaavasti YTEK:stä on suora keskusteluyhteys niin Jeduun kuin Centriaankin; Maria Sorvisto on molemmissa hallituksen jäsen.

Hankekoordinaattorin toimen perustaminen Ylivieskaan:

Ylivieskan Seutukunnan alasajo teki suuren loven hankkeiden hakemiselle ja hanketyölle yleensä. Keskustelu tästä osa-alueesta tulee käynnistää. Ja mahdollisesta kuntarajat ylittävästä toiminnasta.

Tarkastuslautakunta	§ 76	26.05.2020
Kaupunginvaltuusto	§ 20	08.06.2020
Jokilaaksojen pelastuslaitoksen johtokunta	§ 36	11.09.2020

Arviointikertomus vuodelta 2019

267/1.05/2020

Tarkastuslautakunta 26.05.2020 § 76

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan yhtenä tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

PUHEENJOHTAJAN EHDOTUS:

Tarkastuslautakunta viimeistelee ja allekirjoittaa arviointikertomuksen ja päättää antaa arviointikertomuksen vuodelta 2019 valtuustolle käsiteltäväksi.

TARKASTUSLAUTAKUNTA:

Puheenjohtajan ehdotus hyväksyttiin.

Marko Paasovaara poistui kokouksesta klo 13.00. Auli Mustikkamaa toimi pöytäkirjanpitäjänä klo 13.00-14:30 välisen ajan.

Klo 13.00 alkaen pidettiin arviointikertomuksen luovutustilaisuus, jossa arviointikertomus esitettiin johtaville viranhaltijoille ja kunnanhallituksen puheenjohtajalle.

Kaupunginvaltuusto 08.06.2020 § 20

Arviointikertomus vuodelta 2019 on liitteenä nro 13/2020.

TARKASTUSLAUTAKUNTA: Tarkastuslautakunta esittää arviointikertomuksen vuodelta 2019 valtuustolle käsiteltäväksi.

KAUPUNGINVALTUUSTO: Käsitteli tarkastuslautakunnan antaman arviointikertomuksen vuodelta 2019 ja saattaa sen kaupunginhallitukselle sekä lauta- ja johtokunnille toimenpiteitä varten.

Arviointikertomuksen esitteli tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Auli Mustikkamaa.

Tarkastuslautakunta	§ 76	26.05.2020
Kaupunginvaltuusto	§ 20	08.06.2020
Jokilaaksojen pelastuslaitoksen johtokunta	§ 36	11.09.2020

Jokilaaksojen pelastuslaitoksen johtokunta 11.09.2020 § 36

Arviointikertomuksessa ei ole pelastuslaitoksen osalta erityisiä huomioita nostettu esille.

Tarkastuslautakunnan Ylivieskan kaupungin toimintaan liittyvät yleisluonteiset havainnot on myös pyrittävä huomioimaan pelastuslaitoksen toiminnassa ja kehittämisessä. Erityispiirteenä on kuitenkin huomioitava kaupungin muista hallintokunnista poiketen pelastuslaitoksen alueellinen rooli ja vastuu pelastustoimen ja ensihoidon palvelutuotannosta 17 kunnan alueella. Tämä aiheuttaa tarpeen priorisoida toimintoja ja kehittämistoimenpiteitä koko pelastustoimialueen näkökulmasta.

PELASTUSJOHTAJAN ESITYS: Johtokunta merkitsee tiedokseen tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen.

JOHTOKUNTA: Hyväksyttiin.